

Innan
Under
Efter
VÅLDET

*Inte en kvinna till. Stoppa mäns våld.
92 politiska förslag som räddar liv.*

Feministiskt initiativ (2021)

Mäns våld mot kvinnor är ett enormt säkerhetsproblem. Inom Sveriges gränser har ingen dött i en traditionell väpnad konflikt på århundraden. Däremot dödas en kvinna av en man i genomsnitt var tredje vecka och ännu fler skadas. Trots detta handlar den etablerade säkerhetspolitiken i Sverige idag fortsatt till stor del om att skydda geografiska gränser istället för att skydda kvinnor, barn, transpersoner och män mot det akuta hot som mäns våld utgör här och nu.

Våld i nära relationer handlar i huvudsak om mäns våld mot kvinnor och barn. Många kvinnor som lämnar en våldsamt relation blir fortsatt utsatta för hot, trakasserier och fysiskt våld. Störst risk för dödligt våld är i samband med separation från förövaren, efter upprepat våld. De flesta kvinnor som mördas i Sverige är mammor. Ofta är barnen närvarande och i drygt hälften av fallen får förövaren fortsatt vårdnad efter mammans död.

Alla kvinnor riskerar att drabbas av mäns våld. Var fjärde kvinna i Sverige drabbas under sin livstid av våld i en nära relation. I den Nationella trygghetsundersökningen uppger 7,7 procent kvinnor i åldern 16–84 år att de utsattes för sexualbrott under 2020. Samma år anmäldes omkring 25 000 sexualbrott, varav 9 580 fall rubricerades som våldtäkt.

Mäns våld mot kvinnor sträcker sig från våld i nära relationer till sexuell exploatering genom exempelvis prostitution och pornografi. I Sverige finns, trots att vi har en regering som kallar sig för feministisk, fortfarande strippklubbar. Ägarna av dessa tjänar lagligt pengar på att saluföra kvinnors kroppar. Jämställdhet och jämlikhet kan inte uppnås så länge det är möjligt att köpa andra människors kroppar genom prostitution, stripp- eller sexklubbar.

När vi tar oss an frågan om mäns våld mot kvinnor är det angeläget med ett intersektionellt perspektiv. Människors livsvillkor formas i skärningspunkten för flera olika maktstrukturer. De flesta är privilegierade i vissa avseenden, men underordnade i andra. Makt relaterad till bland annat funktionalitet, klass, kön, könsidentitet, könsuttryck, rasifiering, sexualitet, religion och ålder spelar en central roll för hur våldet möjliggörs, förstås och hanteras av samhället. Omständigheter som missbruk,

fattigdom, psykisk ohälsa och förtryckande normer av varierande slag har också betydelse. Det strukturella våldet mot särskilt utsatta grupper är grovt och omfattande. Som utsatta menas exempelvis flickor, kvinnor och transpersoner med beroendeproblematik, erfarenheter av prostitution eller kriminalitet, eller med normbrytande funktionalitet. Samhället i stort, i form av institutioner och myndigheter, såväl som dess individer, blundar ofta för och därigenom accepterar såväl det sexuella som det fysiska våldet som dessa grupper systematiskt utsätts för. Det måste förändras.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor behöver inkludera alla som befinner sig i Sverige, inte bara svenska medborgare. En stor andel av de kvinnor som utnyttjas i prostitution i Sverige idag är utländska kvinnor som tillfälligt befinner sig i Sverige. Våld i nära relationer drabbar inte bara svenska medborgare, utan även papperslösa kvinnor och andra invånare vars liv och säkerhet måste prioriteras lika högt som svenska medborgares. Våldsutsatta kvinnor och flickor som flyr till Sverige är också en särskilt utsatt grupp. Våldtäkt som vapen är idag erkänt som ett krigsbrott som används som en krigsstrategi. Trots det leder endast ett fåtal krigsvåldtäkter till åtal. Den som i sitt hemland har utsatts för våld på grund av sin könstillhörighet ska säkras ett liv i trygghet i Sverige.

Varje fall av dödligt våld är resultatet av ett samhälleligt haveri: vi har som samhälle misslyckats med det våldspreventiva arbetet och det har föranlett dödsfall. Med hänsyn till bristen på utredning kring bakgrunden till grova brott är underlaget för att utveckla det förebyggande arbetet begränsat.

Skälen till haveriet utreds vid till exempel flygolyckor noggrant med utgångspunkt i bakgrunden till olyckan och vad som hade kunnat förebygga densamma.

Vi vill införa en haverikommission med uppdrag att utreda varje fall av dödligt och grovt våld mot kvinnor. Vi måste förstå varför våldet sker och hur samhällets hantering av våldet har misslyckats, med dödlig utgång, för att kunna se till att det aldrig händer igen.

Inte en kvinna till. Nu stoppar vi mäns våld.

Innehållsförteckning

Innan våldet utövas

Kunskapshöjning, lagstiftning och våldsförebyggande arbete.....3-6

Under tiden våldet utövas

Akuta insatser, screening, skydd och stöd.....7-9

Efter våldet har utövats

Rättsväsendet, behandling och haverikommission.....10

INNAN VÅLDET UTÖVAS

Kunskapshöjning, lagstiftning och våldsförebyggande arbete

1. Utveckla det våldspreventiva arbetet i Sverige och rikta fokus mot kopplingen mellan maskulinitet och våld, med tydliga intersektionella perspektiv. Våldspreventivt arbete ska så långt som möjligt vara baserat på de metoder som enligt utvärdering ger bäst resultat.
2. Förbättra sexualundervisningen avseende kunskap om maktrelationer, genus, samtycke och kroppslig integritet.
3. Inkludera utbildning med intersektionellt perspektiv om kvinnofrid, våld i nära relationer, våld i offentliga miljöer samt maskulinitetsnormer i grundutbildningarna för jurister, poliser, lärare och socionomer.
4. Utbildning om kön, sexualitet, normbrytande funktionalitet och våld ska vara obligatorisk för socialtjänsten, sjukvården, polis, åklagare, domare, samt Migrationsverket.
5. Polis och rättsväsende ska ges fortbildning i kvinnofrid och våld i nära relationer utifrån intersektionella perspektiv.
6. Väntetiden i domstolar ska kortas.
7. I socionomutbildningen ska större utrymme ges till våld, kvinnofrid, våld i nära relationer, inklusive samkönade sådana, transfrågor, våld i hederns namn, samt bemötande, skydd och stöd till våldsutsatta. Fortbildning ska erbjudas de socionomer och andra som arbetar inom området.
8. Äldres utsatthet för våld ska uppmärksammas inom äldreomsorgen och i allt arbete mot våld i nära relationer. Särskild kunskap om äldre hbtq+-personers utsatthet för våld behöver finnas.
9. Möjliggör för myndigheter att lära av varandras expertis inom exempelvis funktionssätt, missbruk och särskilda stödbehov.
10. Upprätta en nationell handlingsplan mot våld och sexuella övergrepp på utsatta flickor, kvinnor och transpersoner - oavsett legal status. Alla som befinner sig i Sverige ska inkluderas, oavsett medborgarskap.

11. Öka det statliga och kommunala ansvarstagandet för att förebygga våld mot alla som befinner sig i Sverige, oavsett medborgarskap.
12. Asylsökande kvinnor som uppger erfarenhet av våld ska beredas plats på skyddade boenden med stödverksamhet för våldsutsatta. Migrationsverket ska vara skyldiga att informera kvinnorna om deras rätt till skydd och stöd och betala för deras plats på dessa boenden.
13. Ensamstående asylsökande kvinnor som så önskar ska ges möjlighet att bo endast tillsammans med andra kvinnor och barn.
14. Kvinnor som utsatts för konfliktrelaterat sexuellt och genusbaserat våld ska ses som offer för konflikt och krig och därmed få samma status och insatser som andra typer av krigsoffer.
15. Kvinnor som utsatts för konfliktrelaterad våldtäkt ska kunna få status som flyktingar på samma sätt som människor som förföljs för sin tro, politiska åsikt eller sexuella läggning.
16. Information om mänskliga rättigheter och svensk kvinnofridslagstiftning/fridslagstiftning inkluderas i SFI-utbildningen. Alla ska ha kunskap om sina rättigheter och var det går att vända sig för att få skydd och stöd.
17. Ta bort tvåårsregeln i utlänningslagen. Lagen strider mot kvinnors mänskliga rättigheter.
18. Information om mänskliga rättigheter och svensk kvinnofridslagstiftning/fridslagstiftning ska förmedlas till delaktiga parter vid så kallad "kärleksinvandring".
19. Öka kunskapen om bemötande av våldsutsatta flickor, kvinnor och transpersoner i drogberoende i alla människovårdande och bemötande yrken som polis, akutuårdspersonal, lärare, socialarbetare, domare och målsägarbiträden.
20. Öka den statliga finansieringen av organisationer och projekt som arbetar för att hjälpa och stötta våldsutsatta alkohol- och drogberoende flickor, kvinnor och transpersoner oavsett ålder. Gör den statliga finansieringen långsiktig.
21. Information om hur barn kan anmäla övergrepp och vilket stöd som finns i processen ska göras lättillgängligt.

22. Alla utredare i familjerättsärenden och barnavårdsärenden ska ges fortbildning om kvinnofrid, våld i nära relationer, bemötande och metoder att samtala med barn.
23. Behandlingsmetoder för behandling av våldsutövare ska fortsätta utvecklas.
24. Kunskapsnivån kring hur våld och beroendeproblematik samverkar ska höjas.
25. Öka genomförandet av vapenamnestier i Sverige.
26. Avsätt riktade resurser till hela rättskedjan för att förkorta de långa handläggningstiderna för sexualbrott.
27. Säkerställ fler specialutbildade åklagare, domare och utredare inom polisen med inriktning på sexualbrott.
28. Inför Huskurage genom alla kommunala bostadsbolag.
29. Kommunen ska ansvara för samordningen mellan myndigheter i ärenden som rör våld i nära relationer. De våldsutsatta ska inte själva behöva ansvara för samordningen.
30. All form av handel med kvinnors kroppar och med barn måste motverkas.
31. Inför en lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam.
32. Förbjud strippklubbar. Jämställdhet och jämlikhet kan inte uppnås så länge det är möjligt att köpa andra människors kroppar genom prostitution, stripp- eller sexklubbar.
33. Gör en översyn av lagstiftningen kring pornografi.
34. Utred möjligheten att begränsa spridningen av pornografi.
35. Barn under 18 år ska inte få utnyttjas i något pornografiskt sammanhang. Lagstiftningen ska skärpas så att det handlar om faktisk ålder och inte är en bedömningsfråga.
36. Hotell ska vara porrfria.

37. Myndigheter och statliga bolag ska införa och konsekvent följa riktlinjer för porrfria hotell, mot porrkonsumtion och mot sexköp i samband med tjänsteresa.
38. Kravet på dubbel straffbarhet vid köp av sexuella handlingar utomlands ska tas bort.
39. Sverige ska aktivt verka för införandet av en sexköpslag enligt den svenska modellen inom EU och FN.
40. Genomför en översyn av lagstiftningen kring betalda sexuella övergrepp, människohandel och koppleri, med målet att brott som idag rubriceras som köp av sexuell handling ska kunna dömas som våldtäkt.
41. Inrätta ett nationellt kunskaps- och resurscentrum mot betalda sexuella övergrepp och människohandel för sexuella ändamål.
42. Inför en kommunal skyldighet att erbjuda skyddat boende för offer för människohandel och prostitution.
43. Traumabehandling ska vara tillgänglig även många år efter genomlevd prostitutionserfarenhet.
44. Alla ska kunna anmäla sexuellt våld, oavsett legal status.
45. Kvinnofridslagen ska ha företräde framför utlänningslagen. Papperslösa kvinnor som utsätts för hot, misshandel, utpressning, trakasserier eller sexuella övergrepp ska fredas och garanteras skydd i samband med brott.
46. Inför nationella riktlinjer och tydliga rutiner för myndigheters hantering av ärenden som rör återvändande brottsoffer som har utsatts för människohandel eller andra former av våld under sin tid i Sverige. Riktlinjerna ska till exempel fastställa vilken myndighet som ska ha ansvaret för kontakten med brottsoffret, vilken information som ska ges, samt för hur brottsoffret på bästa sätt förbereds inför ett återvändande till Sverige för rättegång om personen inte vill stanna i Sverige under tiden fram tills dess.
47. All utsänd personal som ska tjänstgöra utomlands ska gå obligatorisk utbildning om mäns våld mot kvinnor och barn, inklusive prostitution och människohandel.

UNDER TIDEN VÅLDET UTÖVAS

Akuta insatser, screening, skydd och stöd

48. Screena för att upptäcka våldsutsatthet: vårdpersonal ska rekommenderas att ställa frågor om våldsutsatthet. Nästan hälften av alla kvinnor i Sverige har någon gång utsatts för fysiskt eller sexuellt våld. Redan idag tillfrågas varje person som passerar vården om tobaksvanor, då rökning är den enskilt största hälsofaran både på individ- och samhällsnivå i västvärlden. Feministiskt initiativ förespråkar att en liknande rekommendation införs vad gäller utsatthet för våld. Om varje patient tillfrågas om detta så normaliseras samtal kring ämnet, varpå sjukvården kan finna fler patienter som drabbats av partnervåld.
49. Screena för våldsutsatthet hos äldre i kontakt med vård och omsorg.
50. Screena för PTSD i alla socialtjänstens utredningar kring våld.
51. Screena för sexuella övergrepp vid psykoser och andra akuta tillstånd inom akutpsykiatri.
52. Screena för sexuella övergrepp vid hälsokontroller för barn.
53. Screena för sexuella övergrepp vid akuta tillstånd inom barnpsykiatri.
54. Förhör ska alltid hållas med utpekade gärningsmän när våldtäkt och våld i nära relation anmäls.

Våld förekommer i alla samhällsklasser. Den som helt saknar egen försörjning, eller som saknar tillräcklig egen försörjning, är extra utsatt. Att lämna blir svårare och våldsutövarens möjligheter att kontrollera blir större - oavsett om våldsutövaren är en partner som utövar våld i hemmet eller en man som utövar våld genom att betala för egna och/eller andras övergrepp mot en kvinna som exploateras i prostitution, i pornografi eller på strippklubb.

Ekonomisk självständighet och autonomi är två grundförutsättningar som ökar chanserna att ta sig bort från våld i hemmet och även från mäns våld i form av sexuell exploatering. En trygg och tillräcklig försörjning minskar även risken att utnyttjas i prostitution och annan sexuell exploatering där förövare kan utnyttja att den som utsätts befinner sig i ekonomisk beroendeställning.

55. Genomför en kraftig höjning av riksnormen för försörjningsstöd.
56. Bedöm alla ansökningar om ekonomiskt bistånd individuellt. Alla har rätt till egen försörjning, oavsett eventuell partners inkomst.

57. Sökande ska inte nekas ekonomiskt bistånd med hänvisning till att de inte uppfyller socialtjänstens krav. Saknas medel till hyra, mat och skäligen levnadsvillkor ska akut bistånd betalas ut, utan krav på motprestation.
58. Inför basinkomst och samlad socialförsäkring.
59. Inför bostadsgaranti för våldsutsatta.
60. Socialtjänsten ska uppfylla sin skyldighet att hitta ett permanent nytt boende åt kvinnan när hennes skyddsboendetid går ut.
61. Möjligheten att tvinga förövaren istället för den våldsutsatta att byta bostad ska utredas.
62. Ge våldsutsatta, oavsett medborgarskap, skydd mot fortsatt våld och erbjud behandling.
63. Kommunernas åläggande att erbjuda tillgång till skyddade boenden i hemkommunen eller annan kommun ska uppfyllas, exempelvis genom att säkerställa tillräcklig andel kommunalägda lägenheter.
64. Säkerställ fler skyddade boenden som erbjuder möjlighet för skyddssökande att ta med djur. Även djur drabbas av våldet i nära relationer. Våldsutövaren kan använda våld mot kvinnans husdjur och kvinnan kan stanna eller återvända för att skydda sitt djur. Husdjur som lever med våld behöver skyddas både för sin egen skull och för sin våldsutsatta ägares skull.
65. Förbättra samarbetet mellan Socialtjänst och Länsstyrelse vid våld i nära relationer där djur berörs.
66. Säkerställ tillgång till skyddade boenden som möter våldsutsatta med särskilda behov. Personal med särskild kompetens i den enskildas problematik ska finnas.
67. Säkerställ tillgång till skyddade boenden för drogberoende kvinnor och transpersoner, utan initialt krav på drogfrihet. Jourerna ska drivas med statligt tryggad finansiering.
68. Skyddade boenden och jourer ska ges mer långsiktig statlig finansiering till basverksamhet, hyra och andra löpande kostnader, samt finansiering av lönekostnader, för att jourerna ska bli mindre beroende av tillfälliga projektmedel. Särskilt skyddade boenden behöver ges stöd att expandera.

69. Stärk skyddet för personer som utsätts för hot om våld genom att efterlevandet av kontaktförbud skärps
70. Polisen ska efterleva sin skyldighet att informera om rätten till målsägandebiträde så snart det är möjligt.
71. Den som vill lämna prostitution ska erbjudas stöd och behandling enligt MIKA-modell. Behandlingen ska vara tillgänglig i hela landet, kunna genomföras anonymt och inte ha någon nedre åldersgräns.
72. Genomför fler riktade insatser till personer, oavsett kön och sexuell läggning, som befinner sig i prostitution. Det ska alltid finnas möjlighet till stöd för att sluta med prostitution.
73. Utred och förstärk möjligheten för brottsoffer inom prostitution att kräva skadestånd.
74. Ge permanent uppehållstillstånd till offer för människohandel som vill stanna i Sverige.
75. Utöka resurserna till arbetet mot mäns våld mot kvinnor, samt våld i andra nära relationer, både inom psykiatrisk vård och inom hälso- och sjukvården i stort. Det bör finnas specialiserade team för att hantera våld i nära relationer inom socialtjänst, sjukvård och psykiatri.
76. Utveckla och expandera stödet och behandlingen till barn som utsatts eller exponerats för våld. Satsningar på BUP och annan kvalificerad verksamhet att ta emot dessa barn, som idag ofta nekas behandling på grund av resursbrist, ska prioriteras.
77. Ge skolans elevhälsa och pedagoger ökad kunskap om barns utsatthet för våld och övergrepp, inklusive information om samtal med barn, och på så sätt en ökad beredskap att se och agera för att motverka utsattheten.
78. Umgängesarrangemang med en våldsam förälder som barnet ändå vill ha kontakt med ska ordnas på ett sätt som är säkert för den våldsutsatta och för barnet. Endast närvaro av en okvalificerad kontaktperson utan möjlighet att vid behov ingripa är en otillräcklig säkerhetsåtgärd.
79. En person som har kontaktförbud ska inte samtidigt ha möjlighet till umgänge med den skyddades och sina gemensamma barn.

EFTER VÅLDET HAR UTÖVATS

Rättsväsendet, behandling och haverikommission

80. Våldsutsatta flickor, kvinnor och transpersoner ska erbjudas en stödperson som följer med genom alla processer. Stödpersonen kan vara vald av den som behöver stöd, eller erbjudas genom förslagsvis socialtjänsten. Stödpersonen gör det som lekman, men mot ersättning, och följer med i processen från anmälan till rättegång, och om det är önskvärt vidare genom behandling.
81. Brottsrubriceringarna grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning ska i större utsträckning tillämpas som det var tänkt när de infördes.
82. Straffet för grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning ska höjas till minst ett år.
83. Förövare som nekar eller avbryter erbjuden behandling bör få sitt straff förlängt, särskilt om förövaren har minderåriga barn.
84. Dömda våldsförövare som har vapenlicens ska fråntas denna.
85. Straffen för vapenbrott ska skärpas.
86. Öka användandet av konkreta och individuellt anpassade handlingsplaner för att tidigare brottsutövare inte ska återfalla i brott.
87. Förövare ska ges behandling, oavsett medborgarskap.
88. För förövare som dömts till kontaktförbud för våld mot partner ska fotboja utfärdas.
89. Gemensam vårdnad efter separation ska vara möjligt mot en förälders vilja endast i undantagsfall och efter en ordentlig riskbedömning. Finns substantiella tecken på våld eller övergrepp ska gemensam vårdnad i princip vara utesluten.
90. Det ska vara omöjligt att tvinga barn över 7 år till boende hos eller kontakt med en förälder mot barnets uttryckliga vilja, oavsett om brott har styrkts eller inte.
91. En vårdnadshavare som dödar den andra vårdnadshavaren ska endast i undantagsfall (som då det dödliga våldet skett i självförsvar) ha fortsatt vårdnad om barnen.
92. Tillsätt en haverikommission som utreder varje fall av dödligt och grovt våld mot kvinnor.